

ABSTRAKT

Program českého dekadentního hnutí a otázka intertextuality. Dílo Miloše Martena

Předkládaná disertace představuje analýzu díla Miloše Martena (1883–1917), které nahlíží jako součást *dekadentního narativu*, velkého vyprávění moderny o jednotě vzestupu a pádu. Výchoziskem práce je srovnání stylu a interpretace dvou redakcí díla *Cyklus rozkoše a smrti* (1907 a 1917/1925) a analýza jeho *konkretizací*. V tomto směru je zohledňován kontext soudobých diskusí o „intertextualitě“ vedených autory-kritiky *fin de siècle*, tzn. konceptualizace vztahů podobnosti a/nebo identity literárních děl. Materiálová analýza svědčí o tom, že místy docházelo k prolínání tezí teorie degenerace, argumentu ne-etičnosti plagiátu a teorie dekadence. Tyto interference byly využívány jako diskvalifikační nástroj, ale též jako prostředek obhajoby moderní estetiky a stylu. Rekonstrukce Martenovy teoretické reflexe žánrové problematiky ukazuje, že autor hledal cestu k harmonizující moderní kultuře v anti-synkretických tendencích: mytologie a revolta proti řádu mýtu je doménou tragédie, podobenství nebo pohádky, čili stojí mimo román, který je koncipován jako *analyticko-kritická syntéza*. Ve světle současných přístupů k intertextualitě, které jsou v této práci použity jako prostředek deskripce i teoretický základ pro postžení specifík ontologického statusu uměleckého literárního díla („formální“ non-autonomie jako podmínka autonomie ontologické), se Martenův koncept stylu jeví jako kategorie *eticko-an-estetická*, jež zohledňuje čtenáře v proměňujícím se estetickém, sociálním a historickém kontextu. Zatímco první redakce *Cyklu* z roku 1907 je založena na systému *řetězových aluzí* a dynamice *ornamentálních slov*, působení druhé redakce (1917) má zajistit odstranění mnohých *aluzí*, doplnění exegetických komentářů a zároveň umírnění emocionality jazyka. Tento nový *eticko-an-estetický* projekt spočívá v jazyce racionalizovaném, „nad-individuálním“ (ovšem jinak než v první redakci), přístupném běžnému českému čtenáři a dále v menším důrazu na „umělý“ charakter literárního díla. Takováto podoba integrality má ve výsledku podpořit racionalitu a schopnost nové obraznosti čtenáře v podmínkách první světové války, a tím otevřít působnost textu i mimo oblast estetická. Nový Martenův styl měl představovat prostředek obnovy individua a s ním společnosti.